

ارزیابی نحوه اجرای اصل عدم تبعیض در خصوص حقوق پناهندگان

(تاریخ دریافت ۱۴۰۰/۰۴/۱۵، تاریخ تصویب ۱۴۰۰/۰۹/۱۸)

سید رضا حجازی فر

دانشجوی کارشناسی ارشد حقوق بین الملل

چکیده

پناهندگان از آسیب پذیر ترین افراد در جهان بوده اند به طوریکه افزایش تنش ها میان دولت ها، درگیری های داخلی، اختلافات مذهبی آسیب پذیری این افراد را روز به روز افزایش داده و با چالش روبرو می نماید. پناهندگان با امید رسیدن به یک امنیت و آسایش نسبی در زندگی خویش، ترک وطن نموده و با عبور از موانع سخت و پشت سر نهادن گذشته ی خود پا به قلمرو سرزمینی دیگری می گذارند اما در برخی کشور ها با اقداماتی غیر بشری روبرو می شوند. در حوزه حمایت از پناهندگان قوانین و معاهدات بسیاری وجود دارد که یکی از اساسی ترین این مقررات اصل عدم تبعیض است که در صورت رعایت آن، بسیاری از مشکلات پناهندگان حل و فصل خواهد شد. اما به دلیل عدم رعایت این اصل، پناهندگان در هر کشور با شرایط متفاوتی روبرو هستند که این امر باعث نارضایتی پناهندگان می شود.

واژگان کلیدی: حقوق پناهندگان، اصل عدم تبعیض، حقوق بشر، معاهدات و قوانین بین المللی

مقدمه

هدف این مقاله آن است که با توجه به شرایط روز و توجه به عملکرد کشور های میزبان پناهندگان و بررسی قوانین بین المللی موجود در زمینه حمایت از پناهندگان و قوانین داخلی کشور های میزبان پناهندگان همچون کانادا، کرواسی و کشور های اتحادیه اروپا به ارزیابی نحوه اجرای اصل عدم تبعیض در خصوص پناهندگان پرداخته و جایگاه آن را در قوانین داخلی دولت ها و قوانین و عرف بین المللی روشن نمایم. کنوانسیون مربوط به وضع پناهندگان (۲۸ ژوئیه ۱۹۵۱) که در تاریخ ۱۰ سپتامبر ۱۹۴۸ به تصویب مجمع عمومی سازمان ملل رسیده است، اصل عدم تبعیض به معنای برخورداری بدون تبعیض کلیه افراد بشر از حقوق بشری و آزادی های اساسی را توضیح داده و بر آن تاکید می نماید.^۱ علی هذا با بررسی تعاریف اصل عدم تبعیض همچون تعریف ارائه شده از سوی سازمان ملل متحد در خصوص پناهندگان و رویه و عرف بین المللی و عملکرد دولت ها در این خصوص، به ارزیابی اجرای این اصل خواهیم پرداخت.

بخش اول: روش شناسی، روش گردآوری و تجزیه و تحلیل مطالب

الف - روش پژوهش

روش پژوهش بصورت کتابخانه ای - اسنادی خواهد بود .

ب- روش گردآوری اطلاعات

استفاده از کتب، مجلات و نوشتار ها، سایت های حقوقی و جمع آوری و بررسی آنها

ج- ابزار گردآوری اطلاعات:

۱. فیش های مطالعاتی

^۱ قانون کنوانسیون مربوط به وضع پناهندگان و پروتکل آن، مرکز پژوهش های مجلس شورای اسلامی، مصوب ۱۳۵۵/۰۳/۲۵، آدرس دسترسی: <https://rc.majlis.ir/fa/law/show/۹۷۴۳۹>

۲. کسب نظر اساتید دانشگاهی و عندالاجتضاء کارشناسان بین المللی و نیز مراجع دخیل در امور بین المللی و کنسولگری

د- روش تجزیه و تحلیل اطلاعات:

روش تجزیه و تحلیل و بررسی، بصورت تحلیلی - توصیفی خواهد بود

بخش دوم: تعریف پناهندگی در اسناد حقوقی

ماده ۱۴ اعلامیه حقوق بشر مصوب ۱۹۴۸، انسان ها را مستحق و سزاوار پناه جویی و پناهندگی می داند و حق پناهندگی را جز حقوق بشر محسوب می نماید.^۱ ماده ۱۲ اعلامیه جهانی حقوق بشر نیز چنین بیان می دارد: « هر کس حق دارد در برابر تعقیب، شکنجه و آزار، پناهگاهی جستجو کند و در کشور های دیگر پناه اختیار کند.»^۲ کنوانسیون ۱۹۵۱ ژنو، اصلی ترین سند بین المللی در خصوص حقوق پناهندگان است. این کنوانسیون به وضوح مشخص می نماید که پناهنده چه کسی است و انواع حمایت قانونی، سایر کمک ها و حقوق اجتماعی که باید از کشورهایی که سند را امضا کرده اند دریافت کند را مشخص می نماید. این کنوانسیون همچنین تعهدات پناهنده را در قبال میزبانی دولت ها و گروه ها یا افرادی خاص، مانند جنایتکاران جنگی که واجد شرایط وضعیت پناهندگی نیستند، تعریف می نماید. کنوانسیون ۱۹۵۱ ژنو، به حمایت از پناهندگان عمدتا اروپایی پس از جنگ جهانی دوم محدود شد، اما در پروتکل سال ۱۹۶۷، دامنه کنوانسیون گسترش یافته و به حمایت پناهندگان در سراسر جهان پرداخته شد.^۳ کنوانسیون ۱۹۵۱ پناهنده را فردی خارج از کشور تابعیت یا محل اقامت معمول خود تعریف می نماید که دارای ترس موجه از آزار و اذیت خویش به علل متعدد همچون

^۱ Universal Declaration of Human Rights, : آدرس دسترسی <https://www.un.org/en/about-us/universal-declaration-of-human-rights>

^۲ همان منبع

^۳ What is a refugee, USA for INHCR The UN Refugee Agency, آدرس دسترسی : <https://web.archive.org/web/20171023120202/http://www.unrefugees.org/what-is-a-refugee/>

نژاد، مذهب، ملیت و غیره است.^۱ هنگامی که یک دولت به کنوانسیون ۱۹۵۱ ملحق می شود متعهد می گردد:

۱. رفتار آن دولت با پناهندگان مطابق با استانداردهای حقوقی و بشر دوستانه شناخته شده بین المللی باشد.

۲. امنیت پناهندگان را فراهم نماید.

۳. اعطای پناهندگی را اقدامی مسالمت آمیز، بشر دوستانه و قانونی قلمداد نماید تا یک حرکت خصمانه.

۴. دولت ها باید تمایل خود را درخصوص حمایت از پناهندگان نشان دهند.

۵. به کمیساریای عالی پناهندگان سازمان ملل کمک نمایند تا حمایت همه جانبه بین المللی در خصوص پناهندگان انجام گیرد.^۲

پروتکل ۱۹۶۷ محدودیت های موجود در کنوانسیون ژنو را ملغی نموده تا این کنوانسیون به صورت جهانی قابلیت اجرا را داشته باشد.

ماده ۱ پروتکل ۱۹۶۷، دولت هایی که این پروتکل را امضا می نمایند را موظف به پایبندی به کنوانسیون پناهندگان (۱۹۵۱ ژنو) می نماید حتی اگر جز آن کنوانسیون نباشند.^۳ در ۱۹ سپتامبر ۲۰۱۶، مجمع عمومی سازمان ملل متحد به اتفاق آرا اعلامیه نیویورک برای پناهندگان و مهاجران را تصویب کرد. بیانیه نیویورک بار دیگر بر اهمیت حمایت حقوق بین الملل از پناهندگان تاکید کرده و شامل طیف گسترده ای از تعهدات کشورهای عضو برای تقویت مکانیسم های محافظت از مردم در حال

^۱ THE ۱۹۵۱ CONVENTION relating to the Status of Refugees AND ITS ۱۹۶۷ PROTOCOL, <https://www.unhcr.org/about-us/background/4ec262df9/1951-convention-relating-status-refugees-its-1967-protocol.html>: آدرس دسترسی

^۲ همان منبع

^۳ Andrew and Renata Kaldor Center for International Refugee Law, UNSW SYDNEY, آدرس <https://www.kaldorcentre.unsw.edu.au/publication/1967-protocol>: دسترسی

حرکت است.^۱ بیانیه نیویورک شامل تعهداتی است که به مسئله مهم و چالش آینده بشری یعنی حمایت از پناهندگان می پردازد که شامل موارد ذیل می باشد:

۱. حفاظت و رعایت از حقوق بشر همه پناهندگان و مهاجران، صرف نظر از وضعیت آنان که شامل حقوق زنان و دختران و ترویج مشارکت کامل، برابر و معنادار آنها در یافتن راه حل است.

۲. اطمینان از این نکته که همه کودکان پناهنده و مهاجر ظرف چند ماه پس از ورود، آموزش می بینند.

۳. پیشگیری و پاسخگویی به خشونت جنسی و جنسیتی.

۴. حمایت از کشورهایی که تعداد زیادی از پناهندگان و مهاجران را نجات داده و میزبانی می کنند،

۵. پایان دادن به بازداشت کودکان به منظور تعیین وضعیت مهاجرت آنان

۶. محکوم نمودن بیگانه هراسی علیه پناهندگان و مهاجران

۷. تقویت مشارکت مثبت مهاجران در توسعه اقتصادی و اجتماعی در کشورهای میزبانان.

۸. بهبود ارائه کمک های بشردوستانه و توسعه به کشورهایی که بیشترین آسیب را دیده اند از طریق راه حل های مالی چندجانبه نوآورانه، با هدف از بین بردن تمام شکاف های مالی.

۹. اجرای یک پاسخ جامع به پناهندگان، بر اساس چارچوب جدیدی که مسئولیت کشورهای عضو، شرکای جامعه مدنی و سیستم سازمان ملل متحد را مشخص می کند.

۱۰. یافتن خانه های جدید برای همه پناهندگانی که توسط کمیساریای عالی پناهندگان سازمان ملل به عنوان نیاز به اسکان مجدد شناسایی شده اند.

۱۱. با وارد کردن سازمان بین المللی مهاجرت به سیستم سازمان ملل، حکومت جهانی مهاجرت را تقویت کنید.^۱

^۱ New York Declaration for Refugees and Migrants, آدرس دسترسی: <https://www.unhcr.org/new-york-declaration-for-refugees-and-migrants.html>

بنابراین، قوانین جامع و کاملی در خصوص حمایت از حقوق پناهندگان در طول تاریخ تدوین گردیده است که یکی از نکات مشترک و مورد تاکید آنان رعایت اصل عدم است که در بخش بعد به آن خواهیم پرداخت.

بخش سوم: اصل عدم تبعیض در حقوق بین الملل

تبعیض از جمله مفاهیمی است که دارای ابهامات و پیچیدگی های متعددی بوده و در حقوق بین الملل علی الخصوص در حوزه حقوق بشر جایگاه ویژه ای دارد. تبعیض در ساده ترین شکل خود به معنای برابری است و حدود اصل برابری را معین می سازد.^۲ ماده ۳ کنوانسیون ۱۹۵۱ ژنو بیان میدارد: «دول متعاهد مقررات این کنوانسیون را بدون تبعیض از لحاظ نژاد یا مذهب یا سرزمین اصلی درباره پناهندگان اجراء خواهند نمود».^۳ میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی، در ماده ۱ خود چنین اشعار میدارد: «همه مردم حق تعیین سرنوشت دارند و به موجب این حق، آنها آزادانه موقیت سیاسی، اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی خود را دنبال خواهند نمود».^۴

ماده ۳ نیز چنین بیان می دارد: «کشور های عضو این میثاق متعهد می شوند که به همه افراد احترام بگذارند و تضمین نمایند در قلمرو خود، بدون هیچگونه تمایز نژادی، رنگی، جنسیت، مذهب، عقاید، سیاسی میان افراد عمل نمایند».^۵

ماده ۲ کنوانسیون حمایت از کودکان ۲۰ نوامبر ۱۹۸۹، چنین بیان می دارد: «کشور های عضو باید حقوق مندرج در این کنوانسیون را برای هر کودک محترم شمرده و تضمین کنند و در صلاحیت آنان بدون هیچگونه تبعیض، صرف نظر از جنس، رنگ، زبان، مذهب و غیره اقدام نمایند».^۱

^۱ Refugees and Migrants #UN۴, New York Declaration, آدرس دسترسی:

<https://refugeesmigrants.un.org/declaration>

^۲ هنجی، سید علی، فشندی، نوبان، تحولات اصل عدم تبعیض در حقوق بشر: تفسیر مفهوم تبعیض غیر مستقیم در رویه قضایی بین

المللی، نشریه تحقیقات حقوقی، بهار ۱۳۹۲، شماره ۱۲، ص: ۳۹۷

^۳ ماده ۳ کنوانسیون مربوط به وضع پناهندگان و پروتکل آن، مرکز پژوهش های مجلس شورای اسلامی، مصوب ۱۳۵۵/۰۳/۲۵، آدرس

دسترسی: <https://rc.majlis.ir/fa/law/show/۹۷۴۳۹>

^۴ International Covenant on Civil and Political Rights, آدرس دسترسی:

<https://www.ohchr.org/Documents/ProfessionalInterest/ccpr.pdf>,

^۵ همان منبع

ماده ۱ کنوانسیون بین المللی رفع کلیه اشکال تبعیض نژادی مصوب ۱۹۶۵، اصطلاح تبعیض نژادی را به معنای هرگونه تمایز، محرومیت و محدودیت عنوان می نماید.^۲ کنوانسیون رفع کلیه اشکال تبعیض علیه زنان دسامبر ۱۹۷۹ نیز، هرگونه تمیز، محرومیت یا محدودیت بر اساس جنسیت را تبعیض نژادی علیه زنان عنوان می نماید.^۳ بنابراین، اصل عدم تبعیض نه تنها در کنوانسیون ۱۹۵۱ ژنو، بلکه در دیگر از کنوانسیون ها نیز تعریف گردیده و راهکارهای متعددی برای مقابله با آن ارائه گردیده است. به طور میانگین ۲۸۱ میلیون نفر که حدود ۶/۳ درصد جمعیت جهان را تشکیل می دهند، در حال حاضر خارج از وطن اصلی خود زندگی می کنند که بسیاری از آنان به اجبار مجبور به مهاجرت شده اند.^۴ بنابراین رعایت اصل عدم تبعیض در خصوص پناهندگان، با توجه به اینکه طیف گسترده ای از افراد بشر همچون زنان، کودکان، رنگین پوستان و غیره در بین پناهندگان می باشند و توجه خاص جوامع بین المللی به این اصل، بیش از پیش احساس می شود و همکاری دولت ها را طلب می نماید.

بخش چهارم: عملکرد دولت کانادا در حمایت از حقوق پناهندگان

در کشور کانادا، اگر فردی به عنوان پناهنده شناخته شود، نمی توان او را به کشور مبدأ خود اخراج نمود و این حق را دارد که برای اقامت دائم در کانادا درخواست نماید. دولت کانادا همچنین تصمیم گرفته است که افراد را به کشورهای خاصی که معتقد است بسیار ناامن هستند، اخراج نکند. این لیست را به طور منظم به روز می نماید. حتی اگر درخواست پناهندگی فردی رد شود و شهروند یکی از این کشورها باشد، اخراج نخواهد شد.^۵ کنوانسیون ۱۹۵۱، حق و حقوقی را برای پناهندگان در زمینه هایی

^۱ آدرس دسترسی، Convention on the Rights of the Child:

<https://www.ohchr.org/Documents/ProfessionalInterest/crc.pdf>

^۲ آدرس دسترسی، International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination:

<https://www.ohchr.org/Documents/ProfessionalInterest/cerd.pdf>

^۳ آدرس دسترسی، Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women:

<https://www.ohchr.org/documents/professionalinterest/cedaw.pdf>

^۴ آدرس دسترسی، OHCHR and migration About migration and human rights:

[https://www.ohchr.org/EN/Issues/Migration/Pages/MigrationAndHumanRightsIndex.aspx?gclid=Cj0KCQiAuP-OBhDqARIsAD6XHpciMEocII-](https://www.ohchr.org/EN/Issues/Migration/Pages/MigrationAndHumanRightsIndex.aspx?gclid=Cj0KCQiAuP-OBhDqARIsAD6XHpciMEocII-oe1Fh5GKMy_AN9bZvHfGfndWhGJKM50XAWgbbzgPMaAnHDEALw_wcB)

[oe1Fh5GKMy_AN9bZvHfGfndWhGJKM50XAWgbbzgPMaAnHDEALw_wcB](https://www.ohchr.org/EN/Issues/Migration/Pages/MigrationAndHumanRightsIndex.aspx?gclid=Cj0KCQiAuP-OBhDqARIsAD6XHpciMEocII-oe1Fh5GKMy_AN9bZvHfGfndWhGJKM50XAWgbbzgPMaAnHDEALw_wcB)

^۵ Rights of refugees, آدرس دسترسی: <https://help.unhcr.org/canada/rights-and-duties/rights-of-refugees/>

که با میثاق حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی هم پوشانی دارند تضمین می نماید. ماده ۵ کنواسیون ۱۹۵۱ صراحتاً به پناهندگان اجازه می دهد تا هر گونه حقوق بهتری را که موجود است مطالبه نمایند اما این امر به درستی اجرا نگردیده است.

سه مانع اصلی عدم رعایت اصل عدم تبعیض در قوانین کانادا بدین شرح است:

۱. اصلاحیه قانونی ارائه شده در سال ۱۹۹۳ که پناهندگان را ملزم می نماید که قبل از اعطای اقامت دائم، اسناد هویتی رضایت بخش ارائه نمایند.

۲. دریافت هزینه ۵۰۰ دلار برای بزرگسالان و ۱۰۰ دلار برای کودکان از سال ۱۹۹۴ برای ارائه درخواست اقامت از سوی پناهندگان د

۳. دریافت مبلغ ۹۷۵ دلار به عنوان حق فرود توسط دولت فدرال برای همه بزرگسالانی که مقیم دائم می شوند.

۴. عدم تعهد دولت برای رسیدگی به درخواست اقامت دائم در یک دوره زمانی معین

تمامی موارد یاد شده باعث می گردد بسیاری از پناهندگان، مدت زیادی را بدون اقامت سپری نموده و از برخی حقوق خود محروم گردند.^۱

بخش پنجم: عملکرد دولت های اروپایی در حمایت از حقوق پناهندگان:

دولت های اروپایی، یک روند نگران کننده به عنوان «پس زدن»^۲ را در مواجهه با پناهندگان در سال های اخیر در پیش گرفته اند که به نوعی نقض جدی حقوق بشر علیه پناهجویان و نقض قوانین متعدد بین الملل همچون اصل عدم تبعیض می باشد. این گونه اقدامات برخاسته از عدم اجرای قوانین

^۱ Non-Discrimination in Economic and Social Rights for Uprooted People, Submission with Respect to the Examination of Canada, November ۱۹۹۸, Prepared by the Canadian Council for Refugees and the Inter-Church Committee for Refugees
July ۱۹۹۸, آدرس دسترسی: <https://ccrweb.ca/en/non-discrimination-economic-and-social-rights-uprooted-people-submission-respect-examination-canada>

^۲ Pushback

حمایتی در خصوص پناهندگان و زیر پا گذاردن اصل عدم تبعیض است که باید در سراسر اروپا به پایان برسد و رویکردی مطابق با حقوق و انسانیت در قبال پناهندگان شکل گیرد.^۱

بخش ششم: عملکرد دولت کرواسی در حمایت از حقوق پناهندگان

دولت کروواسی در یک اقدام خشونت بار، تعداد زیادی از پناهندگان را به خارج از مرز های خود رانده و به سمت بوسنی هرزگوین هدایت نموده است. دولت کرواسی علاوه بر امضای میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی، کنواسیون ۱۹۵۱ ژنو را نیز امضا نموده است اما به هیچگاه به صورت کامل اجرایی نگردید. بین سال ۲۰۱۸ و ۲۰۱۹، یک جوان سوری با فرار از کمپ آوارگان بوسنیایی به دلیل شرایط غیر قابل تحمل، از مرز کرواسی عبور کرده و داخل خاک کرواسی می گردد که با برخورد خشونت بار پلیس کرواسی روبرو گشته و شش بار به عقب باز می گردند و پس از شکنجه های فیزیکی، بدون بررسی و ارزیابی، درخواست پناهندگی آنان توسط مقامات کرواسی رد می گردد. بنابراین، پناهنده سوری با حمایت «ECCHR»^۲ و «PRO ASYL»^۳، شکایتی را به کمیته حقوق بشر سازمان ملل ارسال می نماید تا عملکرد دولت کرواسی مورد ارزیابی قرار گیرد و این اولین باری است که شکایتی در خصوص نقض حقوق پناهندگان و پس زدن پناهندگان به شورای حقوق بشر سازمان ملل متحد ارائه می گردد. این پرونده ۱۱ سپتامبر ۲۰۲۰ ثبت و به دولت کرواسی ابلاغ گردید.^۴

بخش هفتم: عملکرد دولت ایالات متحده آمریکا در حمایت از حقوق پناهندگان

^۱ آدرس دسترسی: Human Rights At Borders, A Europe-wide trend which must be brought to an end, https://refugee-rights.eu/calling-for-change/human-rights-at-borders/?gclid=Cj0KCQiAavSOBhCkARIsAGdp6RRxWq9kDeALjJpPtg.CGbgPUaSwIKUKrMcrbzVdPyrCUvcGXBoXAwAo1PEALw_wcB

^۲ ECCHR یک سازمان غیرانتفاعی است. صد در صد بودجه ما از کمک ها و کمک های بلاعوض تامین می شود. کمک به پایان دادن به مصونیت از مجازات برای حقوق بشر، آدرس دسترسی: <https://www.ecchr.eu/en/>

^۳ PRO ASYL از حقوق پناهندگان در آلمان و اروپا حمایت می کند. به پناهندگان کمک می کند تا درخواست پناهندگی بدهند و نقض حقوق بشر را بررسی می نمایند. و برای جامعه ای باز که در آن پناهندگان از حمایت برخوردار شوند، مبارزه می نمایند، آدرس دسترسی: <https://www.proasyl.de/en/what-we-do/>

^۴ Push-Backs in Croatia: Complaint before the UN Human Rights Committee, آدرس دسترسی: <https://www.ecchr.eu/en/case/push-backs-croatia-complaint-un-human-rights-council/>

پناهندگان هر کجای جهان که باشند و به عنوان یک پناهنده شناخته شوند، باید حقوق آنان طبق کنوانسیون های بین المللی و قوانین و عرف بین الملل رعایت گردد که پناهندگان ساکن در قلمرو سرزمینی ایالات متحده آمریکا نیز از این امر مستثنی نیستند. کاهش ۸۵ درصدی ورود پناهجویان پس از تصمیمات و اقدامات غیر بشری دولت ترامپ بوده است که رئیس جمهور جدید ایالات متحده آمریکا به منظور جبران تصمیمات قبلی دولت آمریکا، برنامه جدیدی برای پذیرش ۱۲۵ هزار پناهنده را ارائه نموده است و از ورود مردم افغانستان به کشورش استقبال نموده است.^۱ اما در عمل، دولت ایالات متحده آمریکا نیز، طی اقدامات متعددی هم چون اخراج ضربتی مهاجران هائیتی از قلمرو سرزمینی خود، در سال ۲۰۲۱، به صورت آشکار و با بهانه واهی حقوق پناهندگان را نقض نموده به طوریکه واکشش کمیساریای سازمان ملل متحد را در پی داشته است. فلیپو گراندی،^۲ با انتشار بیانیه ای عنوان نموده است که: «اخراج های گسترده و خودسرانه ای که هم اکنون مقامات آمریکا با استناد به مقررات بهداشتی در این کشور و بدون تلاش برای تعیین اولویت هایی از جنس حمایت و حفاظت به آن مبادرت می کنند با معیارها و استانداردهای بین المللی مغایرت دارد و می تواند به عنوان مصداق احتمالی سرکوب تلقی شود که نقض قوانین و حقوق بین المللی است.»^۳

نتیجه گیری

حقوق پناهندگان همواره مورد توجه جوامع بین المللی قرار داشته و کنوانسیون های متعددی در این خصوص به تصویب رسیده است که در صورت اجرای صحیح آن از سوی تمامی دولت های عضو و رعایت اصل اساسی آن یعنی اصل عدم تبعیض، بسیاری از معضلات روبروی پناهندگان که از آسیب پذیر ترین افراد جهان هستند کاسته خواهد شد اما در عمل، اجرای اصل عدم تبعیض در دولت های مورد بحث به طور کامل اجرایی نگردیده است به طوری که هر جاحقی از پناهندگان ضایع می گردد،

^۱ آدرس دسترسی: How to help refugees in the United States: ۱۰ ways to stand for welcome, <https://www.rescue.org/article/how-help-refugees-united-states-10-ways-stand-welcome>

^۲ فلیپو گراندی؛ زاده ۱۹۵۷ میلادی در میلان یک سیاستمدار اهل ایتالیا است که در امور بشردوستانه سازمان ملل متحد فعالیت می کند، آدرس دسترسی: <https://www.un.org/press/en/۲۰۱۵/sga۱۶۰۵.doc.htm>

^۳ اخراج مهاجران هائیتی از آمریکا؛ بایدن زیر تیغ انتقادهای شدید داخلی و بین المللی، تاریخ خبر: ۲۲/۰۹/۲۱ آدرس دسترسی: <https://per.euronews.com/۲۰۲۱/۰۹/۲۲/washington-s-expulsions-of-haitians-could-violate-international-law-un>

به نحوی تبعیضی میان آن فرد با فرد دیگر یا اتباع آن دولت صورت پذیرفته است که این امر به معنای نقض قوانین بین المللی است. علیهذا، امید است با رعایت اصل عدم تبعیض در جهان در تمامی زمینه ها علی الخصوص در مورد پناهندگان و برخورد مشابه با دیگر افراد جامعه با آنان، بخش بزرگی از معضلات آنان برطرف گردد.

منابع و مآخذ

الف) منابع فارسی

- قانون کنوانسیون مربوط به وضع پناهندگان و پروتکل آن، مرکز پژوهش های مجلس شورای اسلامی، مصوب ۱۳۵۵/۰۳/۲۵
- اخراج مهاجران هائیتی از آمریکا؛ بایدن زیر تیغ انتقادهای شدید داخلی و بین المللی، تاریخ خبر: ۲۲/۰۹/۲۱ آدرس دسترسی: <https://per.euronews.com/۲۰۲۱/۰۹/۲۲/washington-s-expulsions-of-haitians-could-violate-international-law-un>
- هنجنی، سید علی، فشندی، نوبان، تحولایت اصل عدم تبعیض در حقوق بشر: تفسیر مفهوم تبعیض غیر مستقیم در رویه قضایی بین المللی، نشریه تحقیقات حقوقی، بهار ۱۳۹۲، شماره ۱۲

ب) منابع لاتین

- THE ۱۹۵۱ CONVENTION relating to the Statu s of R efugee s AND ITS ۱۹۶۷ PROTOCOL <https://www.unhcr.org/about-us/background/۴ec۲۶۲df۹/۱۹۵۱-convention-relating-status-refugees-its-۱۹۶۷-protocol.html>
- Universal Declaration of Human Rights

- <https://www.un.org/en/about-us/universal-declaration-of-human-rights>
- What is a refugee, USA for INHCR The UN Refugee Agency
- THE ۱۹۵۱ CONVENTION relating to the Status of Refugees AND ITS ۱۹۶۷ PROTOCOL, <https://www.unhcr.org/about-us/background/۴ec۶۲df۹/۱۹۵۱-convention-relating-status-refugees-its-۱۹۶۷-protocol.html>
- Refugees and Migrants #UN۴, New York Declaration <https://refugeesmigrants.un.org/declaration>
- Non-Discrimination in Economic and Social Rights for Uprooted People, Submission with Respect to the Examination of Canada, November ۱۹۹۸, Prepared by the Canadian Council for Refugees and the Inter-Church Committee for Refugees
- How to help refugees in the United States: ۱۰ ways to stand for welcome